

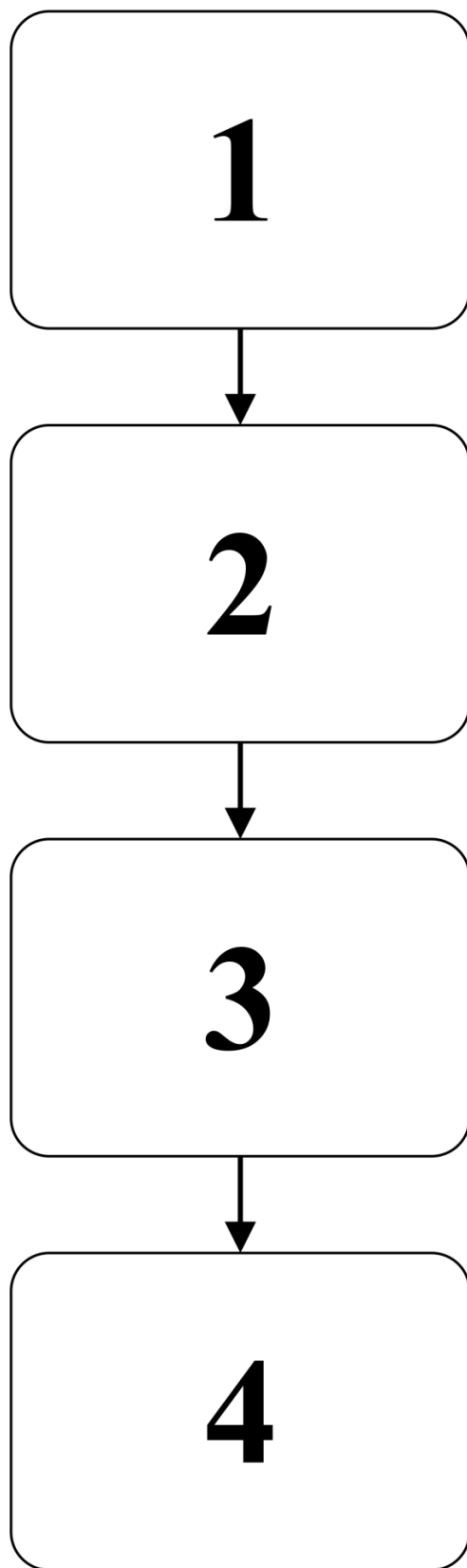

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

школска 2022/2023.

ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

**ГОДИНЕ
СТУДИЈА**

Здравствена специјализација:

ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Двосеместрална настава у оквиру специјалистичких студија траје укупно 300 часова
активне наставе.

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ

РБ	Име и презиме	email адреса
1	проф. др Сања Коцић	kocicsanja@yahoo.com
2	проф. др Горан Давидовић	medicusbg@yahoo.com
3	проф. др Нела Ђоновић	nela@medf.kg.ac.rs
4	проф. др Александар Ђукић	adjukic@sbb.rs
5	проф. др Весна Пантовић	epidemiologija@izjzkg.rs
6	проф. др Марина Петровић	drmarinapetrovic@yahoo.com
7	проф. др Небојша Здравковић	nzdravkovic@medf.kg.ac.rs
8	проф. др Жељко Мијаиловић	drmijailovic70@gmail.com
9	проф. др Снежана Радовановић	jovanarad@yahoo.com
10	проф. др Владимир Јањић	vladadok@yahoo.com
11	проф. др Драган Васиљевић	dvg_gana@yahoo.com
12	проф. др Оливера Миловановић	olivera.milovanovic09@gmail.com
13	проф. др Марина Костић	maarina2006kg@yahoo.com
14	проф. др Марија Шорак	soraks@sbb.rs
15.	проф. др Светлана Ђукић	drsvetlanadjukic@gmail.com
16.	проф. др Александар Матић	maticaleksandar@gmail.com
17.	проф. др Ивана Симић Вукомановић	drivanasimic@gmail.com
18.	доц. др Светлана Радевић	cecaradevic@yahoo.com
19.	доц. др Катарина Јанићијевић	kaja.andreja@yahoo.com
20.	доц. др Гордана Ђорђевић	mogidj@ptt.rs
21	доц. др Марија Секулић	msekulic82@gmail.com
21.	доц. др Владимир Вукомановић	vukomanovic@gmail.com
22.	доц. др Далибор Стајић	stajicdalibor@yahoo.com
23.	доц. др Тајјана Бошковић Матић	stmatic769@gmail.com

ЛИТЕРАТУРА:

1. Симић С. Социјална медицина. Београд: Медицински факултет Универзитета у Београду, 2012.
2. Цуцић В. Социјална медицина. Београд: Савремена администрација, 2000.
3. Вишњић А. Социјална медицина и јавно здравље. Ниш: Медицински факултет Универзитета у Нишу, 2022.
4. Коцијанчић Р. Хигијена. Београд: Медицински факултет Универзитета у Београду, 2008.
5. Стојановић Д. Хигијена са медицинском екологијом. Ниш: Медицински факултет Универзитета у Нишу, 2012.
6. Новаковић Б, Јусуповић Ф. Исхрана и здравље. Нови Сад: Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, 2014.
7. Oxford Textbook of Public Health, 6th Edition, ISBN-13: 9780199218707, Oxford University Press, 2016.
8. Maddock J. Public Health-Methodology, Environmental and Systems Issues, ISBN 978-953-51-0641-8, 2012.
9. Tyshenko M. The Continuum of Health Risk Assessments, ISBN 980-953-307-582-7, 2012.
10. Luiz Burk, Практична спортска исхрана, Одељење за спортску исхрану Аустралијски институт за спорт, 2009.
11. M. Nowicki. Introduction to the Financial Management of Healthcare Organizations. Health Administration Press, 2017.
12. Јаковљевић М. Здравствена економија са фармакологијом. Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, 2014.
13. Богићевић Б. Менџмент људских ресурса. Економски факултет Универзитета у Београду, 2015.
14. Костић М. Увод у фармацеутску праксу. Факултет медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, 2022.
15. Влајинац Х, Јаребински М. Епидемиологија. Медицински факултет, Београд, 2006.
16. Радовановић З. Најчешће болести и повреде: епидемиологија, етиологија и превенција. Београд: Медицински факултет, 2004.
17. Neumann DL, ed. Control of communicable diseases manual. 18 th edition, Washington: American Public Association, 2004.
18. Gordis L. Epidemiology, 3rd edition. Philadelphia: Elsevier Saunders, 2004.
19. Радовановић З. Савремена епидемиологија, Београд: Медицински факултет, 2003.
20. Радовановић З. Теренска епидемиологија, Београд: Медицински факултет, 2000.
21. Last JM, Radovanovic Z, ur. Епидемиолошки речник (друго југословенско издање). Београд: Медицински факултет, 2001.

Препоручена литература:

1. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Available at: <http://www.cdc.gov/>
2. Super course. Epidemiology, the Internet and Global health. Available at: www.pitt.edu/~super1

Улоге и обавезе кандидата:

- Узимање упута за кружење у Служби за специјалистичке студије
- Присуство теоријској настави на програму специјализације из одабраних области
- Практична настава/практични рад према предвиђеном програму
- Полагање колоквијума
- Полагање завршног испита из специјализације Јавног здравља

Улоге и обавезе ментора:

- Усмеравање кандидата током теоријске и практичне наставе, организација консултативне наставе
- Процена стечених теоријских и практичних знања, провера стручних вештина кроз колоквијуме, тестове, оцењивање семинарских радова

Трајање специјализације:

Специјализација Јавно здравље траје 4 (четири) године (48 месеци) и састоји се од следећег:

1. Специјалистички програм у здравственом систему (клиничка и организацијска знања и вештине) – 30 месеци
2. Специјалистички програм у другим системима у којима се решава проблематика јавног здравља, креирање и праћење јавних политика – 12 месеци
3. Стицање практичног искуства на пословима јавног здравља – 6 месеци

Сврха: припрема професионалаца у области јавног здравља који ће поседовати знања и вештине неопходне за спровођење јавноздравствених функција: праћење и анализа здравственог стања популације; јавноздравствени надзор, праћење, истраживање и контрола ризика и претњи по јавно здравље; промоција здравља и здравствено васпитање; укључивање заједнице и мултисекторска сарадња у очувању и унапређивању здравља; развој јавно-здравствених политика; јачање институционалних капацитета за планирање и менаџмент у јавном здрављу; подршка у обезбеђивању доступности и приступачности здравственим услугама односно здравственој заштити; развој и обука људских ресурса у јавном здрављу; праћење и унапређење квалитета здравствених услуга; спровођење научних истраживања у области јавног здравља, креирање превентивних програма како би се одређени здравствени проблем ставио под контролу; смањивање ефеката ванредних ситуација и несрећа по здравље становништва.

Циљ: Постићи компетентност и самосталан рад у специјалности јавног здравља што представља значајан корак у очувању и унапређењу здравља становништва, превенцији поремећаја здравља и обезбеђивању ефикасне и квалитетне здравствене заштите.

Садржај: програм специјализације Јавног здравља траје 48 месеци. Знање и вештине се

стичу кроз организовану наставу теоријског дела, стицањем практичних знања из оних области медицине и других делатности с којима је јавно здравље повезано и радом у струци – стицањем искуства у рутинском раду на пословима јавног здравља.

Облици наставе: у оквиру програма специјализације, настава ће бити реализована кроз теоријску (консултативна програмска предавања) и практичну наставу, израду семинарских радова, колоквијуме и завршни испит. Све предвиђене облике наставе кандидат ће похађати под руководством и контролом ментора.

Практична настава – 30 месеци

1. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ПРОГРАМ У ЗДРАВСТВЕНОМ СИСТЕМУ – 30 месеци

1.1. Клинички програм специјализације у сврху стицања знања и вештина потребних за интервенције јавног здравља у најучесталијим проблемима јавног здравља – 15 месеци

Област	Трајање	Вештине
Интернастичке амбуланте	2,5 месеца	У интернастичкој амбуланте и одељењу усвојити свеобухватан приступ болеснику од шећерне болести, болеснику са хипертензијом, поремећајем исхране, исхемијском срчаном болешћу, опструктивном болешћу плућа, бубрежном инсуфицијенцијом, болешћу јетре, као и болеснику с више хроничних болести: – узети анамнезу и прегледати пацијента, – упознати се са дијагностиком, – учествовати у одређивању лечења, – саветовати пацијента о мерама секундарне и терцијарне превенције, – радити са малом групом пацијената ради отклањања ризика, – радити са малом групом пацијената ради превенције компликација болести, – анализирати примену медицине засноване на доказима (ЕБМ) у спровођењу лечења појединих хроничних болести, – израдити извјештај о делотворности интервенције.
Интернастичко одељење	1 месец	У интернастичкој амбуланте упознати ЕБМ доказано делотворне методе скрининга малигних болести (рак дојке, простате, грлића материце, дебелог црева), као и свеобухватан приступ болеснику с новооткривеном малигном болешћу: – узети анамнезу, – упознати се са дијагностиком, – упознати се са лечењем, – користећи комуникационе вештине пружања подршке информисати пацијента о организацији процеса лечења и о постојању социјалних мрежа у заједници (удружења болесника са истом болешћу), – анализирати хоризонталну и вертикалну повезаност здравствених служби (договарање дијагностичких и терапијских услуга), – израдити предлог организационо најприхватљивијих решења за спровођење
Онколошка амбуланта	1 месец	У онколошкој амбуланте упознати ЕБМ доказано делотворне методе скрининга малигних болести (рак дојке, простате, грлића материце, дебелог црева), као и свеобухватан приступ болеснику с новооткривеном малигном болешћу: – узети анамнезу, – упознати се са дијагностиком, – упознати се са лечењем, – користећи комуникационе вештине пружања подршке информисати пацијента о организацији процеса лечења и о постојању социјалних мрежа у заједници (удружења болесника са истом болешћу), – анализирати хоризонталну и вертикалну повезаност здравствених служби (договарање дијагностичких и терапијских услуга), – израдити предлог организационо најприхватљивијих решења за спровођење

		<p>дијагностике и лечења,</p> <ul style="list-style-type: none"> – утврдити да ли постоје механизми подршке оболелима на нивоу групног рада у примарној здравственој заштити, – повезати кључне учеснике (оне који лече болест, пацијенте, њихове породице и удружења) ради упознавања заједнице са могућностима превенције и раног откривања одређених малигних болести путем медијских кампања.
Психијатријска амбуланта и психолошко саватовалиште	1,5 месец	<p>У психијатријској амбуланти и центру за ментално здравље у заједници савладати приступ зависницима од психоактивних супстанци, алкохола и пушења и методама сузбијања и лечења душевних поремећаја (неуроza, депресија), упознати се са приступом болеснику са психотраумом и посттрауматским стресним поремећајем:</p> <ul style="list-style-type: none"> – спровести интервју, – знати компоненте вербалне комуникације, – научити препознавање компоненти невербалне комуникације, – упоредити разлике у вербалном и невербалном комуницирању деце и одраслих особа, – објаснити и разликовати психолошке потешкоће попут тескобе, депресије и соматизације које се јављају у тежим здравственим проблемима, – применити научене комуникацијске вештине за успостављање позитивне социјалне интеракције са појединцем, – радити са малом групом: успоставити социјалну интеракцију са примарном заједницом којој оболели појединац припада у сврху заједничког учешћа у лечењу.
Инфектолошка амбуланта	1,5 месец	<p>У инфектолошкој амбуланти упознати се са пандемијским, сезонским и спорадичним оптерећењем популације заразним болестима, приступом оболелима и делотворним методама спречавања и лечења заразних болести:</p> <ul style="list-style-type: none"> – узети анамнезу и прегледати пацијента, – упознати се са дијагностиком, – учествовати у одређивању лечења, – информисати оболеле о мерама превенције ширења заразне болести, – анализирати примену медицине засноване на доказима (ЕБМ) у спровођењу лечења појединих заразних болести.

<p>Консултативна гинеколошка амбуланта и саветовалиште за репродуктивно здравље</p>	<p>1 месец</p>	<p>У гинеколошкој амбуланти и саветовалишту за младе упознати мере за лечење неплодности и спречавања и лечења заразних и малигних болести органа урогениталног тракта:</p> <ul style="list-style-type: none"> – упознати се са смерницама и поступцима за дијагностику неплодности, – учествовати у утврђивању узрока неплодности у амбуланти, – учествовати у тимском раду у саветовалишту за младе, – анализирати примену медицине засноване на доказима (ЕБМ) у спровођењу спречавања појединих полних болести.
<p>Саветовалиште за планирање породице</p>	<p>7 дана</p>	<p>У гинеколошкој амбуланти у оквиру саветовања за планирање породице учествовати у најмање 20 индивидуалних саветовања парова:</p> <ul style="list-style-type: none"> – израдити анкетни упитник и анализирати знања и ставове појединаца/парова о полности, одговорном полном понашању и планирању породице, – спровести интервју, – спровести саветовање о избору метода контрацепције, – упутити појединце/парове на изворе информација о правима везаним уз планирање породице.
<p>Дерматовенеролошка амбуланта</p>	<p>7 дана</p>	<p>У дерматовенеролошкој амбуланти учествовати у спровођењу мера спречавања, откривања и лечења полно преносивих болести и малигних болести коже:</p> <ul style="list-style-type: none"> – узети анамнезу и прегледати пацијента, – упознати се са дијагностиком и лечењем, – спровести саветовање о превенцији ширења полне болести, – спровести саветовање о мерама примарне превенције карцинома коже и меланоме, – учествовати у спровођењу акције раног откривања малигних болести коже
<p>Консултативна педијатријска амбуланта</p>	<p>21 дан</p>	<p>У болничкој педијатријској амбуланти учествовати у свеобухватном приступу деци оболелој од наследних и малигних болести, као и деци са ризиком од неуролошког поремећаја:</p> <ul style="list-style-type: none"> – упознати се са најчесталијим генетски узрокованим поремећајима и генетским саветовањем, – упознати се са најчесталијим малигним болестима дечјег узраста и приступом оболелој деци и родитељима, – упознати се са узроцима неуроризика и могућностима превенције,

		<p>– упознати се са програмом праћења неуроризичног детета и поступцима у процесу хабилитације,</p> <p>– учествовати у организацији процеса хабилитације.</p>
Одељење и амбуланта физикалне медицине и рехабилитације	21 дан	На одељењу и у амбуланти физикалне медицине и рехабилитације учествовати у спровођењу мера секундарне и терцијарне превенције најучесталијих узрока инвалидности.
Одељење и амбуланта трауматологије	1,5 месец	На одељењу и у амбуланти ортопедије и трауматологије упознати се са ризицима за повређивање и инвалидност, потпуним збрињавањем повређених и могућностима превенције
Амбуланта доктора опште медицине	1 месец	Спровести 20 превентивних прегледа одраслих особа према одређеном програму мера. Тимски радити са патронажном сестром у локалној заједници на примарној превенцији изабране хроничне масовне болести. Радити са малом групом хроничних болесника везано уз мере секундарне и терцијарне превенције. Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите у амбуланти доктора опште медицине. Евалуирати примену рационалне фармакотерапије у лечењу најучесталијих болести у ординацији опште медицине.
Рад с патронажном сестром	15 дана	Обавити кућну посету 20 хроничних болесника са патронажном сестром и учествовати у мерама секундарне и терцијарне превенције. Обавити кућну посету трудницама, породиљама, одојчади и малој деци уз спровођење превентивних мера дефинисаних програмом мера. Радити са малом групом социјално угрожених особа на упознавању социјалних и здравствених права.
Педијатријска амбуланта у примарној здравственој заштити	15 дана	Учествовати у спровођењу 20 систематских/контролних прегледа одојчади. Извршити најмање 20 вакцинација одојчади и деце предшколског узраста према програму обавезне вакцинације. Саветовати родитеље везано за дојење и исхрану детета предшколског узраста. Радити са малом групом родитеља везано за примарну превенцију повреда одојчади и деце предшколског узраста. Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите одојчади и деце

		предшколског узраста.
Гинеколошка амбуланта у примарној здравственој заштити	15 дана	<p>Радити са малом групом везано за саветовање о планирању породице и заштити репродуктивног здравља.</p> <p>Радити са малом групом везано за превенцију малигних болести у гинекологији.</p> <p>Саветовати труднице везано за сигурно материнство. Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите везано за антенаталну заштиту у примарној здравственој заштити трудница.</p> <p>Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите везано за примарну превенцију и рано откривање рака гениталног система у примарној здравственој заштити жена.</p>
Амбуланта медицине рада	15 дана	<p>Учествовати у спровођењу превентивних прегледа у медицини рада.</p> <p>Познавати поступке за дијагностику најучесталијих професионалних болести и спровести пет прегледа радника у односу на специфичности радног места. Применити прописе везане за пријаву, обраду и лечење повреде на раду.</p> <p>Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите везано за професионалне болести.</p> <p>Евалуирати спровођење програма мера здравствене заштите везано за повреде на раду.</p>
1.2. Програм специјализације у здравственим установама у сврху стицања организацијских знања и вештина – 2 месеца		
Управа у дому здравља	7 дана	<p>Описати организацију рада дома здравља.</p> <p>Из доступних података проценити приоритетне здравствене проблеме на подручју дома здравља.</p> <p>Израдити план организације рада и радног времена дома здравља за одређено раздобље.</p> <p>Учествовати у решавању једног социјално-здравственог проблема у сарадњи здравства са другим делатностима у заједници.</p> <p>Оценити сарадњу дома здравља са службама локалне заједнице (центар за социјални рад, школа, удружења грађана, итд.).</p>

<p>Организација болничког система (опште болнице, специјалне болнице, клинички болнички центри, клинике, институти и универзитетски клинички центри или опће)</p>	<p>1 месец</p>	<p>Оценити улогу одређене болнице у здравственом систему. Описати критичне тачке у организацији и раду одређене болничке установе. Израдити извештај о програмима и мерама осигурања квалитета који се спроводе у болници. Описати поступке са пацијентима у вези са поверљивошћу, пристанком, другим мишљењем и задовољством поступка пружања заштите. Анализирати финансирање болнице плаћањем према дијагностичко-терапијском моделу или другом, тренутно важећем моделу. Упоредити пословне показатеље најмање две болнице. Оценити стање и потребе за кадровима у болници. Израдити предлог мера за унапређење организације и функција болнице (систем праћења квалитета, листе чекања, вођење медицинске документације, начин информатичке обраде података, коришћење медицинских технологија, сузбијање болничких инфекција, организација рада медицинских сестара – техничара и доктора медицине).</p>
<p>Организација специјалних болница</p>	<p>7 дана</p>	<p>Учествовати у организацији специјалистичко-консултативних прегледа,</p>
<p>Организација дневних болница</p>	<p>7 дана</p>	<p>Спровести анализу и оцену предности и слабости (SWOT) организације рада специјалистичких амбуланти за једну делатност у једној болничкој установи, Оценити квалитет рада одељења с обзиром на здравствене потребе, кост-бенефит и безбедност поступака, Оценити квалитет рада одељења с обзиром на здравствене потребе, кост-бенефит и безбедност поступака</p>
<p>1.3. Рад у Институту за јавно здравље Републике Србије, обилазак свих делатности – 5 месеци</p>		

<p>Делатност јавног здравља</p>	<p>1 месец</p>	<p>Користити рутинске медицинске и немедицинске изворе информација за оцену здравственог стања на основу познавања законских прописа о прикупљању података.</p> <p>Структурирати и организовати податке о задатом проблему јавног здравља.</p> <p>Спровести основну статистичку обраду података: – морталитета и морбидитета, – података примарне и болничке здравствене заштите, – показатеља раста и развоја, – показатеља рада система здравства и регистра здравствених радника.</p> <p>Израдити извештај о здравственом стању становништва на основу примењених метода.</p> <p>Учествовати у изради показатеља за међународне организације.</p> <p>Учествовати у изради извештаја о здравственом стању за међународне организације.</p> <p>Анализирати квалитет рутинских података из здравственог система.</p> <p>Израдити стручно-методолошка упутства за унапређење квалитета података.</p> <p>Одредити основне узроке смрти и шифрирати их према међународним правилима.</p> <p>Припремити билтен о здравственом стању једне рањиве групе или проблему јавног здравља на основу здравствених и социјално-привредних показатеља. Учествовати у изради програма мера здравствене заштите за рањиве групе.</p> <p>Евалуирати спровођење програма мера за поједине рањиве групе и укупно становништво.</p> <p>Учествовати у изради плана здравствене заштите на основу анализе социјално-демографских показатеља, показатеља здравственог стања и коришћења здравствене заштите.</p> <p>Израдити извештај о одабраној димензији неједнакости у здрављу.</p> <p>Израдити извештај о одабраним показатељима професионалних болести и повреда на раду.</p> <p>Проценити потребе за здравственим радницима користећи Регистар здравствених радника.</p>
---------------------------------	----------------	--

<p>Епидемиологија заразних болести</p>	<p>15 дана</p>	<p>Планирање и спровођење епидемиолошког истраживања у сарадњи с регионалним заводом за јавно здравље и локалном здравственом службом. Учествовати у обради пријава заразних болести и изради дневног и месечног извештаја користећи расположиве информације. Учествовање у сузбијању епидемија. Израдити предлог организације обавезне вакцинације (Програм, начин набавке и дистрибуције, установе са којима се сарађује, ризичне и посебне групе). Израдити извештај о актуелном кретању заразних болести коришћењем регистара заразних болести на националном нивоу (туберкулоза, АИДС и легионелоза). Учествовати у изради здравствено-едукативних материјала за превенцију заразних болести од посебног значаја. Рад у амбуланти за вакцинацију. Упознавање с међународним информационим системом за надзор над заразним болестима. Надзор над интрахоспиталним инфекцијама. Усвајање основних принципа теренског рада (узимање и транспорт узорака, транспорт вакцина, вакцинација, сарадња са здравственом службом).</p>
<p>Епидемиологија незаразних болести</p>	<p>2 месеца</p>	<p>Обрадити податке и спровести анализу о кретању одабраних водећих проблема јавног здравља (болести циркулације, малигне болести, повреде, дијабетес). Учествовати у интервенцији јавног здравља за спречавање и сузбијање хроничне масовне незаразне болести. Евалуирати спроведене интервенције јавног здравља за спречавање и сузбијање једне хроничне масовне незаразне болести на националном нивоу. Учествовати у спровођењу скрининга на националном нивоу (рак дојке, дебелог црева и други програми) уз израду извештаја. Спровести анализу кретања одабраних болести коришћењем регистара на националном нивоу (рак, психозе, самоубиства, инвалиди). Учествовати у програму превенције пушења и израдити извештај о спроведеној активности на сузбијању пушења. Учествовати у програму превенције алкохолизма и израдити извештај о спроведеној активности на сузбијању алкохолизма. Израдити програм превенције повреда за поједине рањиве скупине и у односу на врсту</p>

		<p>несреће (саобраћај, падови, други спољашњи узроци) и извештај оведеној активности превенције повреда. Учествовати у припреми медијске кампање за примарну превенцију једне хроничне масовне незаразне болести.</p> <p>Упознати се са извештајем о особама са инвалидитетом и значајем Националног стратешког документа који се односи на изједначавање могућности за особе са инвалидитетом.</p> <p>Упознати се са коришћењем Међународне класификације функционисања, онеспособљености и здравља.</p> <p>Учествовати у оцени и предлогу мера повећања квалитета података о узроцима инвалидитета и коришћењем програмског система Регистра особа са инвалидитетом.</p> <p>Упознати се са проблемом приступачности и специфичности односа са свим врстама инвалидитета и сарадњом невладиних удружења и институција на решавању проблема</p>
Здравствена екологија	1 месец	<p>Учествовати у изради мера за унапређивање исхране различитих група популације.</p> <p>Узети и сачувати узорке за анализу здравствене исправности намирница.</p> <p>Упознати се са микробиолошким и хемијским анализама прехранбених производа и предмета опште употребе.</p> <p>Учествовати у изради извештаја о здравственој исправности хране и предмета опште употребе.</p> <p>Узети и конзервирати узорке воде за пиће.</p> <p>Узорковати и конзервирати узорке отпадне воде.</p> <p>Интерпретирати налаз воде за пиће.</p> <p>Упознати се са постојећим системима прикупљања, транспорта, насипања и осталих метода коначне диспозиције отпада.</p> <p>Учествовати у спровођењу анализе утицаја чинилаца околине на здравље – ваздух, бука, зрачења, земљиште, радна околина.</p> <p>Евалуирати примену законских прописа из подручја здравствене екологије.</p>
Микробиологија	15 дана	<p>Упознати се са међународним обавезама центра Светске здравствене организације за вирусологију и рада Завода за вирусологију, вакцине и серуме. Учествовати у тимском раду микробиолога и епидемиолога на сузбијању епидемије неке заразне болести.</p> <p>Спровести анализу специфичности рада у бактериологији, вирусологији, паразитологији и микологији на националном нивоу</p>

1.4. Рад у регионалном заводу за јавно здравље – 6 месеци

Делатност јавног здравља	1 месец	<p>Познавати организацију службе (постојећа одељења/центри).</p> <p>Познавати демографске, социјално-привредне и здравствене карактеристике становништва управног округа.</p> <p>Познавати начин прикупљања и обраде квантитативних и квалитативних података из доступних извора (рутински здравствено-статистички подаци).</p> <p>Познавати прикупљање и обраду података за постојеће регионалне регистре јавног здравља.</p> <p>Спровести теренско истраживање, ад хок студију или брзу процену потреба циљано одабране популације. Развој, примена и анализа упитника, вођених интервјуа или транскрипта фокус група (примена квалитативно аналитичких метода у оцени здравствених потреба становништва).</p> <p>Учествовање у изради здравствених показатеља за управни округ.</p> <p>Спровести анализу здравственог стања и одредити здравствене приоритете становништва управног округа и дати оцену здравственог стања становништва управног округа.</p> <p>Дефинисати један проблем јавног здравља у управном округу, прикупити, анализирати и интерпретирати добијене резултате, укључити друге секторе, разрадити план имплементације интервенције, спровести интервенцију јавног здравља у округу и израдити извештај о спровођењу.</p> <p>Проценити потребе у заштити здравља код високо ризичних (вулнерабилних) група, знати препознати факторе ризика и групе под ризиком у управном округу и планирати и евалуирати учинак програма циљаних на ове популације.</p> <p>Бити оспособљен да одреди здравствене потребе и здравствено стање рањивих група.</p> <p>Познавати политике јавног здравља управног округа као и закона и прописа који се односе на специфичне програме јавног здравља.</p> <p>Активно учествовати у изради здравственог плана и програма мера здравствене заштите у управном округу, познавати организацију здравствене заштите у управном округу.</p> <p>Координирати и учествовати у спровођењу националних скрининга на локалном нивоу.</p> <p>Координирати и учествовати у спровођењу скрининга према локално одређеним потребама.</p>
--------------------------	---------	--

Олакшати учење другима – активно учествовање у информисању и едукацији становништва о здравом начину живота са циљем унапређења и очувања здравља и сузбијања навика које доприносе развоју најучесталијих хроничних масовних болести (болести срца и крвних судова, шећерне болести, одређених врста рака, алергијских болести, хроничне опструктивне болести плућа и др.).

Олакшати учење другима – активно учествовање у информисању и едукацији становништва о здравом начину живота са циљем унапређења и очувања здравља и сузбијања навика које доприносе развоју најучесталијих хроничних масовних болести (болести срца и крвних судова, шећерне болести, одређених врста рака, алергијских болести, хроничне опструктивне болести плућа и др.).

Организација и учествовање у припреми едукативних радионица за различите рањиве групе или према различитим проблемима јавног здравља (здрово одрастање, здраво старење, превенција повреда и др.). Описати организацију здравствене заштите у управном округу.

Знати пренети информацију циљаној групи на за њу разумљив начин – активно учествовање на бар једној јавној трибини и/или јавном наступу у организацији службе.

Израдити најмање један промотивно-едукативни материјал (постер, летак, и сл.).

Написати најмање једно саопштење за медије везано за рад у служби.

Написати извештај о раду у одељењу/центру.

<p>Хигијенско-епидемиолошка служба</p>	<p>3 месеца</p>	<p>Познавати организацију одељења. Познавати начин пријаве, регистрације и надзора заразних и других болести (у складу са законом) и написати извештај о раду. Учествовати у најмање једном здравственом надзору становништва. Учествовати у епидемиолошком испитивању. Учествовати у сузбијању епидемија. Извршити најмање 20 здравствених прегледа, затим систематских прегледа, најмање 20 особа одређених ризичних група становништва. Организовати обавезну вакцинацију. Спровести индивидуалну или масовну вакцинацију (најмање 200 вакцинација). Спровести индивидуалну или масовну вакцинацију (најмање 200 вакцинација). Спровести индивидуалну или масовну хемиопрофилактику. Учествовати у најмање пет надзора хигијенско-санитарних услова у школама, школским кухињама, ученичким и студентским домовима и (по потреби) спровести противепидемијске мере. Планирати и спровести најмање једну епидемиолошку интервенцију. Спровести поступак антирабичне заштите (преглед, обраду ране, имунизацију, контакт са ветеринарском службом). Сарадња са ветеринарском службом</p>
<p>Здравствена екологија</p>	<p>15 дана</p>	<p>Учествовати у изради мера за унапређивање исхране различитих група популације. Узети и сачувати узорке за анализу здравствене исправности намирница. Упознати се са микробиолошким и хемијским анализама прехранбених производа и предмета опште употребе. Учествовати у изради извештаја о здравственој исправности хране и предмета опште употребе. Узети и конзервирати узорке воде за пиће. Узорковати и конзервирати узорке отпадне воде. Интерпретирати налаз воде за пиће. Упознати се са постојећим системима прикупљања, транспорта, насипања и осталих метода коначне диспозиције отпада. Учествовати у спровођењу анализе утицаја чинилаца околине на здравље – ваздух, бука, зрачења, земљиште, радна околина. Евалуирати примену законских прописа из подручја здравствене екологије.</p>

Превенција зависности	15 дана	<p>Познавање регионалне стратегије сузбијања злоупотребе дрога.</p> <p>Активно учествовање у раду саветовалишта за превенцију зависности (активно учествовање најмање једном на индивидуалном, групном и породичном саветовању).</p> <p>Израда једног пропагандно-едукативног материјала (постер, летак, и сл.) за одељење/центар.</p>
Микробиолошка лабораторија	15 дана	<p>Описати организацију рада лабораторија (пријем материјала, рад лабораторија и сл.) и координација са другим одељењима/центрима.</p> <p>Упознати мере дезинфекције и стерилизације.</p> <p>Учествовати у раду лабораторија за дијагностику бактеријских, вирусних, гљивичних и паразитарних болести гастроинтестиналног, респираторног, урогениталног и других органских система и интерпретирати налаз.</p> <p>Познавати рад посебних микробиолошких лабораторија (нпр. за серолошка испитивања ПЦР дијагностика и сл.) и хемијске и биолошке контроле стерилизације, спровести контролу стерилизације. Написати извештај о раду у лабораторију/одељењу/центру.</p> <p>Познавати врсте узорака, начина узимања и њиховог транспорта. Упознати мере дезинфекције и стерилизације.</p>
Одељење за дератизацију, дезинфекцију и дезинсекцију (ДДД)	15 дана	<p>Описати организацију рада у ДДД одељењу (савремена средства за ДДД и технике рада).</p> <p>Поставити епидемиолошку индикацију за спровођење ДДД поступака.</p> <p>Познавати мере надзора вектора заразних болести. Учествовати у најмање једној интервенцији ДДД одељења на терену на темељу епидемиолошких индикација.</p> <p>Учествовати у најмање једној интервенцији ДДД одељења на терену на темељу хигијенске индикације. Упознати се с методама израде Плана ДДД на подручју локалне самоуправе и надзора над њиховом применом.</p> <p>Написати извештај о раду у одељењу/центру.</p> <p>Описати организацију рада ДДД одељења (савремена средства за ДДД и технике рада).</p> <p>Поставити епидемиолошку индикацију за спровођење ДДД поступака.</p> <p>Познавати мере надзора вектора заразних болести.</p>

1.5. Заводи у јавној својини – 1 месец		
Завод за трансфузију крви	7 дана	Познавање организације трансфузијске медицине. Анализа рада трансфузијске медицине. Учествовање у промоцији и организацији акција давања крви и прикупљање плазме за прераду.
Завод за медицину рада	7 дана	Познавање организације делатности медицине рада. Статистичка истраживања из подручја медицине рада. Учествовати у планирању, предлагању и спровођењу мера за очување и унапређење здравља радника и безбедности на раду. Анализа узрока повреда на раду. Анализа ризичних фактора за настанак одређене професионалне болести.
Завод за ургентну медицину	7 дана	Приказ организације спровођења ургентне медицине. Учествовање у предлагању, планирању и анализи мера ургентне медицине. Учествовање у планирању мреже ургентне медицине. Учествовање у утврђивању стандарда ургентне медицине и ургентног медицинског превоза. Анализа уједначености спровођења стандарда квалитета рада и опремљености у регионалним заводима за ургентну медицину. Учествовање у предлагању и обликовању програма едукације становништва. Анализа рада ургентне медицине
Национални центар надлежан за контролу тровања (токсикологија)	7 дана	Познавање прописа везаних уз спречавање тровања и смањивање последица несрећа у које су укључени отрови. Познавање праћења евиденција о хемикалијама у производњи, увозу, извозу, употреби, стављању у промет, малопродаји и збрињавању и о особама које раде са хемикалијама. Учествовање у планирању и надзору над спровођењема мера заштите живота и здравља људи од штетног деловања хемикалија.
1.6. Јавне агенције у области здравства – 1 месец		
Агенција за лекове и медицинска средства	15 дана	Познавање прописа везаних за лекове и медицинска средства.

Агенција за акредитацију здравствених установа	15 дана	<p>Познавање прописа везаних за квалитет и акредитацију у здравству.</p> <p>Учествовање у предлагању мера за осигурање, унапређење, промоцију и праћење квалитета здравствене заштите.</p> <p>Познавање поступка акредитације.</p> <p>Израда једног предлога за унапређење квалитета података из медицинске документације за извештај јавног здравља.</p> <p>Анализа леталитета од одређене болести на болничком одељењу једне установе уз упоређење са истим одељењем друге установе и националним подацима о оболевању и смртности од исте болести.</p> <p>Анализа одређених узрока смрти који се могу избећи према задатим показатељима Светске здравствене организације.</p>
2. СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ОБИЛАСЦИ ИЗВАН ЗДРАВСТВЕНОГ СИСТЕМА – 12 месеци		
2.1. Министарство здравља – 1 месец		
Организационе јединице надлежне за јавно здравље, организацију, здравствено осигурање, лекове, међународну сарадњу и правне и економске послове	7 дана	<p>Описати организацију рада система здравствене заштите на примарном, секундарном, терцијарном нивоу и на више нивоа здравствене заштите.</p> <p>Израдити извештај о организацији рада једне од здравствених установа.</p> <p>Израдити преглед закона, декларација, протокола, правилника, одлука и других правних докумената који се односе на поједино право или обавезу (на пример: право на информацију, клиничка истраживања, генетичко тестирање и сл.).</p> <p>Израдити предлог интервенције јавног здравља на националном нивоу, на основу утврђених потреба. Израдити предлог програма јавног здравља у сврху побољшања квалитета живота особа са инвалидитетом и других вулнерабилних група.</p> <p>Израдити предлог јачања улоге цивилног друштва у унапређењу здравља популације.</p> <p>Описати критичне тачке у доступности пружања здравствених услуга, односно доступности здравствене заштите.</p> <p>Написати извештај о спроведеном инспекцијском надзору у здравственој установи.</p> <p>Примити примедбе и предлоге грађана везано за остваривање права на здравствену заштиту</p>
Здравствена инспекција	15 дана	

Санитарна инспекција	15 дана	<p>Препознати и описати јавне потребе из подручја здравства.</p> <p>Упознавање са програмским активностима одсека/групе.</p> <p>Описати мрежу здравствене делатности.</p> <p>Описати приоритете јавног здравља и евалуирати програме интервенције са бар једним приоритетом. Предлог једног пројекта за унапређење здравља у локалној заједници.</p> <p>Извештај и евалуација активности у пројекту унапређења здравља.</p> <p>Предлог пројекта мобилизације чланова локалне заједнице у решавању сопствених здравствених проблема.</p> <p>Упознати се са радом санитарне инспекције</p>
----------------------	---------	--

2.2. Републички фонд за здравствено осигурање и регионална филијала

централа	15 дана	<p>Познавање закона и других прописа из здравственог осигурања.</p> <p>Познавање финансирања свих делатности здравствене заштите из здравственог осигурања.</p> <p>Упознавање са поступком дефинисања обима права на здравствену заштиту.</p> <p>Упознавање са поступком доношења мишљења о оснивању здравствене установе.</p> <p>Упознавање с поступком уговарања здравствене заштите са здравственим установама и приватном праксом.</p>
испостава	15 дана	<p>Познавање израде основне листе лекова и листе скупих лекова.</p> <p>Учествовање у раду једне лекарске комисије.</p> <p>Учествовање у спровођењу надзора над испуњењем уговорних обавеза једне здравствене установе према фонду за здравствено осигурање.</p> <p>Анализа финансијског извештаја једне установе за Фонд.</p> <p>Анализа здравствене потрошње на подручју једне филијале према појединим делатностима</p>

2.3. Организационе јединице за санитарни надзор – 1 месец

		<p>Препознати и описати јавне потребе из подручја здравства. Упознавање са програмским активностима одсека/групе. Описати мрежу здравствене делатности. Описати приоритете јавног здравља и евалуирати програме интервенције са бар једним приоритетом. Предлог једног пројекта за унапређење здравља у локалној заједници. Извештај и евалуација активности у пројекту унапређења здравља. Предлог пројекта мобилизације чланова локалне заједнице у решавању сопствених здравствених проблема. Упознати се са радом санитарне инспекције</p>
2.4. Медицински факултет – теоријске основе јавног здравља – 9 месеци		
		<p>Израдити преглед научне и стручне литературе на задату тему. Израда задатог стручног рада. Израда задатих семинарских радова/есеја/чланака специфично на теме: „Оцена здравственог стања”, „Интервенције јавног здравља заснована на доказима”, „Руковођење квалитетом у систему здравства”, „Здравствени менаџмент и интерсекторска сарадња”, „Здравствена технологија.” Израдити критички осврт на објављени чланак или спроведене активности. Израда анализе за изабрани проблем јавног здравља. Израдити, као део тима, осврт на здравствену политику на основу података о здравственом стању становништва, о привредној ситуацији у земљи и стручних и научних законитости. Израдити и објавити стручни чланак. Израдити постер или презентацију за рецензирани научни скуп. Израдити предлог истраживања. Израдити предлог програма интервенције јавног здравља према националном програму или другим препознатим здравственим потребама. Написати наставни програм за једнодневну едукацију одраслих. Обликовати и организовати програм стручног скупа. Организовати и водити стручни и радни састанак. Написати синопсис за видео прилог. Сарађивати са електронским и штампаним медијима. Написати саопштење за медије.</p>

	Радити са програмском подршком за општу намену (напредно коришћење уређивача текста, електронских табела, електронска пошта). Радити са програмском подршком за специјалну намену (базе података и статистички пакети).
--	--

3. СТИЦАЊЕ ПРАКТИЧНОГ ИСКУСТВА НА ПОСЛОВИМА ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

3.1. Рад у струци, на пословима радног места за које се специјализира – 6 месеци

ПРОГРАМ ДВОСЕМЕСТРАЛНЕ НАСТАВЕ

Руководилац наставе одређује предаваче за одговарајуће тематске јединице.
Теоријска настава биће организована кроз 300 часова активне теоријске наставе.

Област	Тематска јединица	Наставник	Број часова
Основе јавног здравља – савремени приступ и изазови	Дефиниција и принципи јавног здравља. Свеобухватни систем јавног здравља – основне функције и услуге. Традиционално и ново јавно здравље – развој и делокруг. Развој јавног здравља у Србији.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	5
Појам здравља и детерминанте које га одређују	Одреднице здравља. Мапирање фактора ризика. Здравствени ресурси и ризици. Неједнакости у здрављу. Ток болести. Нивои превенције.	Проф. др Снежана Радовановић	5
Глобално здравље	Глобалне промене и водећи изазови по здравље и детерминанте здравља (здравствени проблеми који превазилазе националне оквире: климатске промене, загађење животног окружења, миграције становништва, социјално-економске неједнакости у здрављу, промена животних стилова). Позитивни глобални трендови: економски развој и развој нових технологија. Учесници, вештине и средства за развој глобалног здравља. Улога међународних организација. Улога међународне сарадње у области јавног здравља.	Доц. др Светлана Радевић	10
Ментално здравље као део глобалног здравља	Јавноздравствени значај. Развој концепта. Одреднице. Стратешка документа.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	3
Јавноздравствени значај хематолошких поремећаја у	Јавноздравствени значај. Учесталост и распрострањеност	Проф. др Светлана Ђукић	3

репродуктивном здрављу жена.	хематолошких поремећаја у репродуктивном здрављу жена. Фактори ризика. Планирање превентивних програма.		
Јавноздравствени значај масовних хроничних незаразних болести	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција. Извори података за најучесталије ХНБ.	Проф. др Сања Коцић	8
Јавноздравствени значај кардиоваскуларних болести	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност) Фактори ризика за настанак Превенција	Проф. др Горан Давидовић	5
Јавноздравствени значај цереброваскуларних болести	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Доц. др Татјана Бошковић Матић	3
Јавноздравствени значај малигних болести	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак малигних болести. Превенција.	Проф. др Сања Коцић	5
Јавноздравствени значај кардиометаболичких ризика: дијабетес мелитус, гојазност, хиперлипидемија	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Проф. др Александар Ђукић	5
Јавноздравствени значај респираторних болести	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Проф. др Марина Петровић	5

Јавноздравствени значај менталних поремећаја	Карактеристике менталног здравља. Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Проф. др Владимир Јањић	5
Јавноздравствени значај AIDSa/HIVa и Хепатитиса	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Проф. др Жељко Мијајловић	5
Јавноздравствени значај трауматизама и падова	Епидемиолошке карактеристике (учесталост и распрострањеност). Фактори ризика за настанак. Превенција.	Проф. др Александар Матић	3
Породица и планирање породице.	Породица, планирање породице. Саветовни рад у планирању породице. Савремене методе контрацепције. Стерилитет. Полно преносиве инфекције.	Проф. др Марија Шорак	3
Улога хигијене и екологије у јавном здрављу 1.део	Медицинска екологија, утицај фактора животне средине на здравље људи, аерозагађење, бука и вибрације, клима и климатске промене, микроклиматски услови, јачање организма природним факторима: ваздух, вода, сунце, хигијена животног простора, осветљење и вентилација, вода за пиће, отпадне воде, хигијена замљишта, екотоксикологија, тровање тешким металима, тровање пестицидима.	Проф. др Нела Ђоновић	10
Улога хигијене и екологије у јавном здрављу 2.део	Хигијена исхране, алиментаре болести, исхрана здравих и болесних људи, поремећаји исхране људи, гојазност, физичка активност, школска хигијена.	Проф. др Драган Васиљевић	10
Улога хигијене и екологије у јавном здрављу 3. део	Ванредне ситуације, биолошко и хемијско оружје, нуклеарни инциденти и акциденти.	Доц. др Далибор Стајић	5

Улога хигијене и екологије у јавном здрављу 4 .део	Превенција болничких инфекција, дезинфекција, дератизација, дезинсекција, стерилизација.	Доц. Марија Секулић	5
Улога епидемиологије у јавном здрављу	Уводна разматрања. Историјски преглед. Појашњење појмова. Основни социо-демографски и епидемиолошки подаци. Оболевање. Умирање. Комбиновани ефекат оболевања и умирања. Тренд Одреднице здравља и етиологија здравствених поремећаја – глобални ризици (ратови, еколошке претње, ризици у вези са развојем биотехнологије). Ризици који утичу на популационе групе и појединце (друштвено-економски положај, фактори везани за понашање и начин живота, Наследни и други фактори. Унапређење здравља и здравствени индикатори Превенција здравствених поремећаја – Теоријски концепти (Нивои превенције, Стратегија превенције, Импликације које произилазе из приступа превенцији заснованог на популацији). Превенција у пракси, глобалне претње по здравље. Превенција ризика везаних за групе становништва и појединце, Превентивне активности у примарној заштити – скрининг. Јавноздравствени надзор. Епидемиологија заразних болести – Општи преглед. Дефиниције. Епидемиолошки значај заразних болести. Молекуларна епидемиологија - савремени тренд у епидемиологији заразних болести	Проф. др Весна Пантовић	5
Јавноздравствени значај заразних	Карактеристике појединих група заразних болести –	Проф. др Весна Пантовић	10

болести	<p>Цревне заразне болести Акутне респираторне инфекције, Туберкулоза. Паразитске заразне болести. Нове и посебно опасне заразне болести. Превенција заразних болести – Опште мере превенције. Специфичне мере превенција, Активна имунизација, Пасивна имунизација. Истраживање епидемије. Болничке инфекције. Мере сузбијања заразних болести – Мере према болеснику. Мере према околини. Ванредне и кризне ситуације.</p>		
Епидемиолошке методе, Врсте епидемиолошких студија	<p>Дескриптивна метода – Врсте дескриптивно-епидемиолошких студија. Анализа дескриптивно епидемиолошких података. Аналитичка метода – Анамнестичке студије. Кохортне студије. Студије пресека. Експериментална метода – Дизајн експерименталних студија. Клинички експеримент. Теренски експеримент. Експеримент у друштвеној заједници. Тумачење резултата и поређење епидемиолошких студија. Концепт ризика. Од повезаности до узрочности. Извођење закључака из епидемиолошких студија. Клиничка епидемиологија – Медицина заснована на доказима. Области. Анализа одлучивања. Фармакоепидемиологија.</p>	Доц. др Гордана Ђорђевић	5
Примена епидемиологије на евалуацију и политику	<p>Епидемиологија у пракси јавног здравља. Коришћење епидемиологије за процену здравствених услуга – Епидемиолошки приступ процени програма скрининга.</p>	Доц. др Гордана Ђорђевић	10

	<p>Епидемиолошка ситуација у свету и у нас – Коришћење регистара заразних болести. Упознавање с међународним информационим системом за надзор над заразним болестима. Епидемиологија и јавна политика. Етичка и професионална питања у епидемиологији Законска регулатива – Међународни здравствени правилник. Закон о заштити становништва од заразних болести. Стратегије.</p>		
<p>Процена здравственог стања популације 1. део</p>	<p>Појам и дефиниција процене здравственог стања становништва. Извори података, демографски показатељи. Прикупљање, анализа и презентација показатеља за слику здравља заједнице (град, округ) или субгрупу у популацији (деца, млади, стари, инвалиди итд.). Препоруке за активности.</p>	<p>Проф. др Снежана Радовановић</p>	<p>5</p>
<p>Процена здравственог стања популације 2. део</p>	<p>Класификација индикатора здравственог стања становништва. Индикатори здравствене политике. Социјално-економски индикатори у вези са здрављем. Индикатори здравственог стања. Показатељи обезбеђености становништва здравственом заштитом. Нови приступи у мерењу здравља становништва. Сложени индикатори.</p>	<p>Проф. др Сања Коцић</p>	<p>5</p>
<p>Здравствена заштита вулнерабилних и маргинализованих групација становништва 1. део</p>	<p>Здравствене потребе и процена здравственог стања вулнерабилних и маргинализованих групација становништва: популација деце, жена, старијих, радно-активног становништва, Роми, лица са посебним потребама, ЛГБТ, избегла и расељена</p>	<p>Проф. др Снежана Радовановић</p>	<p>8</p>

	лица.		
Здравствена заштита вулнерабилних и маргинализованих групација стновништва 2.део	Организација здравствене заштите и пружање здравствених услуга вулнерабилних и маргинализованих групација стновништва. Неостварене здравствене потребе. Правичност у пружању здравствене заштите.	Доц. др Светлана Радевић	9
Здравствено законодавство	Законска регулатива у области јавног здравства. Стратешка документа. Корисници здравствене заштите. Даваоци услуга здравствене заштите. Развој здравственог законодавства у нашој земљи. Право на здравствену заштиту.	Проф. др Сања Коцић	5
Организација здравствене заштите	Здравствена заштита. Начела. Основни принципи. Здравствена делатност. Организација здравствене службе. Здравствена делатност на примарном нивоу. Здравствена делатност на секундарном и терцијарном нивоу. Улога здравствених радника и сарадника у остваривању здравствене заштите.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	5
Здравствени системи	Концепт здравственог система. Циљеви. Функције здравственог система. Управљање здравственим системом. Ресурси здравственог система. Финансирање здравственог система и модели финансирања. Плаћања давалаца здравствених услуга. Плаћање пружања здравствене заштите. Национални здравствени рачун. Финансирање система здравствене заштите у Србији и земљама у окружењу.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	10
Здравствено осигурање	Појам и карактеристике здравственог осигурања. Подела здравственог осигурања. Здравствено	Проф. др Сања Коцић	5

	осигурање у Србији и земљама у окружењу. Уговарање здравствених услуга.		
Квалитет у здравству	Дефиниције и димензије квалитета здравствене заштите. Мерење квалитета здравствене заштите. Програм сталног унапређења квалитета здравствене заштите. Показатељи квалитета здравствене заштите. Руковођење квалитетом у систему здравства.	Проф. др Снежана Радовановић	5
Здравствени информациони систем и медицинска документација и евиденција у области јавног здравља.	Потребе, развој и дефиниције ЗИС-а. Основна медицинска документација и помоћна средства за вођење евиденције: област опште медицине; област стационарне здравствене заштите.	Проф. др Сања Коцић	5
Информационе технологије у јавном здрављу	Улога информационих технологија у јавном здрављу. Телемедицина.	Доц. др Владимир Вукомановић	4
Технологија за здравље	Класификација здравствених технологија. Појам, циљ и значај здравствених технологија. Процес процене здравствених технологија. Перспективе нових здравствених технологија.	Доц. др Светлана Радевић	5
Планирање и програмирање здравствене заштите	Планирање и програмирање здравствене заштите. Нивои планирања. Временски хоризонти за планирање. Етапе у процесу планирања. Методе планирања.	Проф. др Снежана Радовановић	8
Здравствена економија у домену јавног здравља	Економија, здравствена економија, фармакоекономија принципи и основе методолошког приступа. Основни ресурси и извори података који се користе у здравственој економији. Домен трошкова и исхода у оквиру здравствене економије Основни типови анализа које се користе у процени интервенција у здравственој економији (cost of illness,	Проф. др Марина Костић	5

	<p>cost/ effectiveness, cost/utility, cost/benefit, cost- minimization analysis, студије моделирања)</p> <p>Процена валидности резултата анализа у здравственој економији.</p> <p>Евалуација резултата фармакокономских анализа и њихова примена у доменима јавног здравља.</p>		
Рационална примена лекова	<p>Лекови, медицинска средства, здравствене технологије</p> <p>Листе лекова, есенцијална листа лекова.</p> <p>Рационална примена лекова – значај у домену јавног здравља.</p> <p>Идентификација основних проблема који доводе до нерационалне примене лекова.</p> <p>Мере и стратегије у домену јавног здравља које могу допринети рационалној употреби лекова.</p>	Проф. др Марина Костић	5
Јавноздравствена политика	<p>Фазе у процесу стварања здравствене политике.</p> <p>Значај циљева и приоритета у јавноздравственој политици.</p> <p>Међународне јавноздравствене политике.</p> <p>Политике за здравље Европске уније. Националне политике за здравље у Србији.</p>	Проф. др Сања Коцић	10
Значај здравственог менаџмента у јавном здрављу	<p>Појам и развој менаџмента у здравству. Знање и вештине савременог менаџера у здравству. Функције менаџмента у здравству.</p> <p>Утицај менаџмента на побољшање здравствене услуге. Менаџмент тоталног квалитета у здравству (TQM).</p>	Проф. др Оливера Миловановић	5
Лидерство у здравственим организацијама	<p>Појам и дефиниција лидерства. Карактеристике лидера. Фактори који утичу на лидерство. Ефекивност лидера.</p>	Проф. др Оливера Миловановић	5
Значај колаборације за успешан рад и развој	<p>Тим и тимски рад: Групе- групни рад. Врсте тимова.</p>	Проф. др Снежана Радовановић	10

организације/установе	Дефиниција и значај конфликта за рад установе/тима. Аспекти конфликта: позитивни и негативни. Процес и фазе конфликта. Врсте конфликта. карактеристике конфликта у здравственим организацијама. Спречавање конфликта. Поступак за управљање/ решавање конфликта.		
Концепт промоције здравља. Принципи здравственог васпитања	Развој промоције здравља. Савремени приступ промоције здравља Здравствена писменост. Дигитална писменост. Циљеви здравственог понашања. Понашање и здравље. Модификација понашања Здравствено васпитне потребе, препознавање и процењивање. Здравствено-васпитни процес. Дизајнирање здравствено-васпитних интервенција и програма промоције здравља. Нивои примене здравственог васпитања	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	10
Садржај и методе здравствено васпитног рада	Комуникационе методе: предвање, интервју, саветовање, медијске технике. Вербална и невербална комуникација. Социјалног маркетинг Улога медија у јавном здрављу Здравствено-васпитна средства Дигиталне технологије Стратегије стицања вештина: групни рад, радионице, стицање вештина компјутерозовани модели, едукована истраживања, Организационе методе: развој заједнице, кампање.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	10
Основе медицинске информатике и	Информатичке и статистичке методе у јавноздравственим	Проф. др Небојша Здравковић	10

стистике у јавном здравља	истраживањима		
Истраживања у области јавног здравља и научно истраживачки пројекти 1. део	Врсте истраживања. Медицина заснована на доказима. Истраживачко питање, врсте научних база, значај претраживања база научних литература, формулисање истраживачког питања, постављење хипотеза и циљева, избор методологије, избор статистичког метода, израда пројеката, стручних радова, семинарских радова, постера, презентација, критички осврт на објављени чланак, рецензирање радова.	Доц. др Светлана Радевић	10
Истраживања у области јавног здравља и научно истраживачки пројекти 2. део	Студија глобалног оптерећења болестима. Међународна истраживања у области јавног здравља.	Доц. др Светлана Радевић	6
Истраживања у области јавног здравља и научно истраживачки пројекти 3. део	Национална истраживања у области јавног здравља.	Проф. др Ивана Симић Вукомановић	2

НАЧИН ПОЛАГАЊА СПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА

После сваког дела одслушане теоријске наставе специјализант је обавезан да положи колоквијум и то:

1. Глобано здравље и превенција болести
2. Процена здравственог стања популације
3. Хигијенско еколошки аспекти јавног здравља
4. Еидемиолошки аспекти јавног здравља
4. Организација и финансирање система здравствене заштите
5. Здравствена политика и стратешко руковођење
6. Промоција здравља и мултисекторска сарадња

Услов за полагање завршног дела испита су претходно положених 7 колоквијума. Пре усменог дела сваког колоквијума кандидат полаже тест провере знања од 20 питања из поменутих области, брани семинарски рад из једне од области обухваћених колоквијумом. Кандидат је положио тест уколико је освојио више од 60% поена. Услов за полагање усменог дела колоквијума је претходно положен тест. Усмени део колоквијума се састоји из 3 питања из области колоквијума која се извлаче пред почетак полагања колоквијума. Колоквијуми се полагају код једног од предметних наставника из одговарајуће области, који доноси закључну оцену.

Специјалистички испит и колоквијуми се пријављују у постдипломској служби на Факултету од 25. до 30. у месецу за следећи месец у коме се планира полагање испита до 10. у месецу.

Кандидат стиче право да полаже испит уколико је претходно положио све колоквијуме предвиђене програмом.

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ИСПИТ: По завршеном специјалистичком стажу специјализант подноси пријаву за полагање специјалистичког испита.

Специјалистички испит састоји се из три дела, и то:

1) теста

Тест садржи 20 питања из области здравствене заштите у оквиру специјализације. У тесту морају бити заступљене све области здравствене заштите у оквиру специјализације (банка тест питања). Специјализант мора тачно одговорити на најмање 60% питања у тесту да би био оцењен позитивно. Положен тест је услов наставка специјалистичког испита.

2) практичног дела испита

Специјализант полаже на дан полагања усменог испита одбраном специјалистичког рада. Тема специјалистичког рада се бира у договору са ментором.

3) усменог испита

Чланови комисије појединачно оцењују одговоре кандидата на свако постављено питање, оценама од пет до десет. Сматра се да је кандидат положио усмени испит ако је на испиту остварио просечну оцену најмање шест.

Коначна оцена се формира на следећи начин:

ИСПИТ	МАКСИМАЛНА ОЦЕНА	
	завршни испит	УСЛОВ
ТЕСТ	20 ПИТАЊА	МИНИМАЛНО 12 ТАЧНИХ ОДГОВОРА
2. ПРАКТИЧНИ ДЕО	СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ РАД	
3. УСМЕНИ ДЕО	9 ПИТАЊА	
Σ		3-5

Комисије за полагање специјалистичког испита из гране медицине Јавно здравље у саставу:

Комисија 1.

1. проф. др Сања Коцић,
2. проф. др Нела Ђоновић,
3. доц. др Светлана Радевић.

Резервни чланови:

1. доц. др Катарина Јанићијевић,
2. доц. др Марија Секулић,
3. доц. др Гордана Ђорђевић.

Комисија 2.

1. проф. др Ивана Симић Вукомановић,
2. проф. др Снежана Радовановић,
3. доц. др Гордана Ђорђевић.

Резервни чланови:

1. доц. др Светлана Радевић,
2. проф. др Весна Пантовић,
3. проф. др Драган Васиљевић.

Комисија 3

1. проф. др Ивана Симић Вукомановић
2. доц. др Светлана Радевић,
3. проф. др Весна Пантовић.

Резервни чланови:

1. проф. др Снежана Радовановић,
2. доц. др Далибор Стајић,
3. доц. др Гордана Ђорђевић.

ИСПИТНА ПИТАЊА:

1. Основе јавног здравља – савремени приступ и изазови
2. Развој јавног здравља кроз историју
3. Појам здравља и детерминанте које га одређују
4. Глобално здравље
5. Ментално здравље као део глобалног здравља
6. Репродуктивно здравље као део глобалног здравља
7. Јавноздравствени значај масовних хроничних незаразних болести
8. Јавноздравствени значај хематолошких поремећаја у репродуктивном здрављу жена.
9. Јавноздравствени значај кардиоваскуларних болести
10. Јавноздравствени значај цереброваскуларних болести и процена квалитета живота пацијената са епилепсијом
11. Јавноздравствени значај малигних болести
12. Јавно здравствени значај кардиометаболичких ризика
13. Јавноздравствени значај респираторних болести (ХОБП, бронхијална астма
14. Јавноздравствени значај менталних поремећаја
15. Јавноздравствени значај AIDSa/HIVa и Хепатитиса
16. Јавноздравствени значај трауматизама и падова
17. Породица и планирање породице
18. Атмосфера. Аерозагађење
19. Клима-биолошко-здравствени значај
20. Ефекти стаклене баште- биолошко-здравствени значај
21. Микроклима
22. Отпадне материје, порекло, врсте, утицај на животну средину и људско здравље.
23. Медицински инфективни отпад
24. Дезинфекција
25. Стерилизација
26. Контаминација хране
27. Адитиви у храни
28. Методе и поступци за очување квалитета хране
29. Примена препорука за правилну исхрану
30. Исхрана и здравље (улога хране у постизању, очувању и унапређењу здравља).
31. НАССР систем безбедности хране
32. Хигијенско-санитарни надзор објеката за колективну исхрану
33. Оцена хигијенско-санитарног стања
34. Испитивање хране и исхране
35. Превенција и контрола интрахоспиталних инфекција
36. Санитарно-хигијенске карактеристике стационарних здравствених установа
37. Добра хигијенска пракса прања руку.
38. Хигијена у ванредним ситуацијама
39. Исхрана у ванредним ситуацијама
40. Бојни отрови
41. Биолошки рат
42. Стари биоагенси
43. Нови биоагенси
44. Поплаве
- 45.

46. Пожари
47. Рат
48. Нуклеарни задеси
49. Дератизација
50. Дезинсекција
51. Вода за пиће
52. Вода као вектор микробиолошког и физичко-хемијског загађења
53. Водоснабдевање и зоне заштите
54. Здравствена безбедност воде за пиће.
55. Здравствена безбедност хране
56. Мере учесталости поремећаја здравља.
57. Јавноздравствени надзор. Сврха надзора и начини употребе података добијених надзором
58. Дескриптивна епидемиологија
59. Аналитичка епидемиологија
60. Експериментална епидемиологија
61. Епидемиологија цревних заразних болести
62. Епидемиологија респираторних заразних болести
63. Новоискрсле заразне болести
64. Организација обавезне имунизације против заразних болести
65. Активна имунизација
66. Пасивна имунизација
67. Истраживање епидемије
68. Болничке инфекције
69. Скрининг
70. Национална патологија
71. Процена здравственог стања популације
72. Израда планова јавног здравља
73. Класификација индикатора здравственог стања
74. Индикатори здравствене политике
75. Социјално економски индикатори у вези са здрављем
76. Показатељи обезбеђености становништва здравственом заштитом
77. Нови приступи у мерењу здравља становништв
78. Сложени индикатори
79. Здравствене потребе и процена здравственог стања вулнерабилних и маргинализованих групација стновништва
80. Организација здравствене заштите и пружање здравствених услуга вулнерабилних и маргинализованих групација стновништва
81. Неостварене здравствене потребе
82. Правичност у пружању здравствене заштите
83. Организација здравствене заштите
84. Организација здравствене службе.
85. Концепт здравственог система
86. Управљање здравственим системом
87. Реурси здравственог система
88. Финансирање здравственог система
89. Плаћање давалаца здравствених услуга
90. Плаћање пружања здравствених услуга
91. Здравствени системи у Еврипи и земљама у окружењу
92. Национални здравствени рачуни

93. Дијагностичке сродне групе
94. Здравствено осигурање
95. Уговарање здравствених услуга
96. Здравствено осигурање у Србији и земљама у окружењу
97. Мерење квалитета здравствене заштите
98. Програм сталног унапређења квалитета здравствене заштите
99. Показатељи квалитета здравствене заштите.
100. Руковођење квалитетом у систему здравства.
101. Здравствена економија, фармакоэкономија, значај процене медицинских интервенција у домену јавног здравља
102. Трошкови, подела трошкова, процена трошкова у анализама здравствене економије
103. Процена исхода у анализама здравствене економије
104. Перспектива, типови перспектива које се користе у анализама здравствене економије и њихов значај у домену јавног здравља
105. Основи методолошког приступа у изради анализа у домену здравствене економије
106. Типови анализа у домену здравствене економије
107. Процена и примена резултата анализа у оквиру здравствене економије и њихов значај у домену јавног здравља
108. Рационална примена лекова
109. Лек, медицинско средство као вид здравствене технологије
110. Листе лекова
111. Рационална примена лекова
112. Идентификација фактора који доприносе нерационалној примени лекова
113. Праћење потрошње лекова, АТЦ/ДДД методологија
114. Водичи добре клиничке праксе
115. Стратегије и интервенције у домену јавног здравља које могу допринети рационализацији потрошње лекова
116. Здравствени менаџмент- дефиниција и карактеристике
117. Карактеристике савременог менаџера у здравству
118. Менаџмент тоталног квалитета у здравству (TQM)
119. Лидерство у здравственим организацијама
120. Значај колаборације за успешан рад и развој организације/установе
121. Тим и тимски рад
122. Дефиниција и значај конфликта за рад установе/тима. Аспекти конфликт
123. Законска регулатива у области јавног здравства
124. Развој здравственог законодавства у нашој земљи
125. Фазе у процесу стварања здравствене политике
126. Значај циљева и приоритета у јавноздравственој политици
127. Међународне јавноздравствене политике
128. Политике за здравље Европске уније
129. Националне политике за здравље у Србији
130. Јавноздравствено законодавство
131. Агенда 2030
132. Информатичке и статистичке методе у јавноздравственим истраживањима
133. Здравствени информациони систем и медицинска документација и евиденција у области јавног здравља.
134. Значај информационе технологије и телемедицина у јавном здрављу.
135. Технологија за здравље
136. Планирање и програмирање здравствене заштите

137. Здравствено васпитање као оквир изградње позитивног понашања индивидуа, група, заједница
138. Организација здравствено-васпитног рада
139. Здравствено-васпитни програм: дизајнирање, мониторинг, евалуација
140. Концепт промоције здравља и њени етички аспекти
141. Савремен приступ промоцији здравља
142. Препознавање здравствено-васпитних потреба
143. Методе и средства здравствено-васпитног рада
144. Организација и менаџмент у здравственом васпитању
145. Садржај здравствено-васпитног рада
146. Комуникацијске методе
147. Стратегије стицања вештина
148. Организационе методе
149. Комуникацијске методе
150. Вербална и невербална комуникација
151. Значај медија у промоцији здравља
152. Стратегија стицања вештина-рад у групи
153. Организација заједнице и интерсекторка сарадња у спровођењу програма промоције здравља
154. Избор партнерских организација и тимова у спровођењу програма промоције здравља
155. Дизајнирање здравствено васпитног материјала
156. Значај дигитлних платформи у спровођењу програма промоције здравља
157. Здравствена писменост
158. Дигитална пименост
159. Квантитативна и квалитативна истраживања
160. Медицина заснована на доказима.
161. Фазе итраживања у области јавног здравља и научно итраживачког пројекта
162. Студија глобалног оптерећења болестима
163. North Karelia пројекат
164. MONICA пројекат
165. Национално истраживање здравља
166. Социјални маткетинг